

Висновок. Вибраний метод створення високопродуктивного стада репродуктора нової червоно-рябої молочної породи є ефективним.

*Институт розведення і генетики тварин УААН
Племзавод "Нове життя" Івано-Франківської області*

Приведен анализ воспроизводительного скрещивания симментальских коров с голштинскими производителями и определена экономическая эффективность использования животных разных генотипов.

УДК 636.2.034:311.213

В. І. АНТОНЕНКО

КОНТРОЛЕР-АСИСТЕНТСЬКА СЛУЖБА У МОЛОЧНОМУ СКОТАРСТВІ

На підставі вивчення літературних джерел з історії контролю молочної продуктивності корів молочних і молочно-м'ясних порід й аналізу реального стану племінних ресурсів України наведено основні принципи формування та діяльності контролер-асистентської служби у молочному скотарстві.

Введення в дію Закону України "Про племінне тваринництво" потребує розробки цілого пакету нормативних документів, що стануть гарантом нових відносин між об'єктами і суб'єктами племінного тваринництва, державними, колективними і фермерськими (орендними) господарствами, а також системного ведення селекційно-племінної роботи на рівні країн з розвиненим молочним скотарством й, в першу чергу, Європейської асоціації тваринництва (ЕАТ). У цьому зв'язку особливого значення набуває офіційний облік продуктивності тварин, до якого пред'явлені вимоги оперативності й вірогідності, виробничої і наукової обґрунтованості реєструючих ознак та можливості автоматизованої обробки інформації.

У 11—12 номерах журналу "Тваринництво України" за 1992 р. надрукована досить актуальна на цей час стаття наукових співробітників Інституту розведення і генетики тварин УААН доктора сільськогосподарських наук М. Я. Єфіменко і кандидата В. П. Бойко "З історії контролю молочної продуктивності", де представлено історичні матеріали формування і діяльності контролер-асистентів в Україні [2].

© Антоненко В. І., 1996

Звичайно, теперішній етап розвитку зоотехнічної науки, застосування методів популяційної генетики та інформатики, стандартизація принципів оцінки, відбору і добору тварин у межах окремих країн й континентів зумовлює створення єдиної системи офіційного контролю реєструючих ознак великої рогатої худоби.

Підставою для даної публікації стало вивчення літературних джерел [1,3—10] і практичного досвіду сфери діяльності контролер-асистентів у країнах з розвиненим молочним скотарством (США, Канада, Німеччина, Великобританія, Угорщина та ряд інших). Крім того, нами проаналізований реальний стан племінних ресурсів і економічні можливості України в цілому на предмет фінансового та матеріально-технічного забезпечення новостворюваної служби.

Однією з головних задач є встановлення оптимальних обсягів підконтрольного поголів'я тварин. На нашу думку, це може бути те мінімальне поголів'я активної частини популяції, яка задіяна в процесі одержання, вирощування, випробування і оцінки плідників за якістю потомства (племінні господарства, випробні та краші фермерські й орендні стада). Їх кількість повинна відповідати запрограмованій кількості бугаїв-поліпшувачів, які будуть використані у процесі відтворення маточного поголів'я усіх категорій господарств України. По мірі росту запитів на генетичний матеріал вітчизняної селекції чисельність підконтрольного поголів'я може збільшуватись. Товарні стада, що мають можливості та бажання стати племінними, можуть бути охоплені контролер-асистентською службою за рахунок власних коштів.

Необхідною умовою функціонування контролер-асистентської служби є її незалежність, що досягається створенням окремого державного органу при Міністерстві сільського господарства і продовольства України. Але такий орган не може існувати без штату виконавців на місцях (окремі господарства, регіони, області). Контролер-асистентами мають бути у першу чергу вже підготовлені спеціалісти племпідприємств, що мають певний досвід в галузі випробування та оцінки плідників за якістю потомства. Виникають запитання їх розміщення, задоволення життєвих проблем, потреб і запитів. Окремим фінансуванням це не вирішити. Тому повинні бути створені гнучкі умови стикування між незалежною службою контролер-асистентів та племпідприємствами системи "Укрплемоб'єднання".

У розділі 1-му статті 2-ої Закону України "Про племінне тваринництво" дано визначення племінної тварини — "... це є тварина високої якості, яка пронумерована і може бути ідентифікована; походить від батьків, зареєстрованих у племінних документах; має, згідно з установленими вимогами, дані офіційного обліку продуктивності та класифікована за типом".

Що слід розуміти під даними офіційного обліку продуктивності? На нашу думку, це є одержання вірогідних даних про походження, що підтверджується матеріалами імуногенетичних досліджень; реєстрація новонародженого молодняка (мічення, присвоєння кличок); індивідуальний контроль росту та розвитку (зважування, взяття промірів); проведення контрольних доїнь, відбір середніх проб молока і встановлення у ньому вмісту жиру і білка, а при технічних можливостях — лактози і соматичних клітин; визначення молочної продуктивності тварин за 305 днів або повну чи скорочену закінчену лактацію; бонітування і таке ін.

Головним завданням контролер-асистентської служби є забезпечення селекційного процесу у племінному тваринництві науково обгрунтованою оперативною інформацією офіційного обліку продуктивності тварин, оцінка й відбір найбільш високоякісного племінного матеріалу для запрограмованого нарощування генетичного потенціалу в нових поколіннях тварин, ідентифікація реєструючих ознак на рівні вимог країн з розвиненим молочним скотарством.

Державному контролер-асистенту видається свідоцтво на право ведення офіційного обліку продуктивності тварин. На нього покладаються такі обов'язки:

1. Ведення офіційного обліку продуктивності тварин з установленими до них вимогами у закріпленій зоні племінних і контрольних (колективних, фермерських, орендних) стад.

2. Організація комплексу робіт за оцінкою плідників за якістю потомства, що передбачає вибір мережі випробних господарств з відповідними параметрами; розробка схеми постановки бугаїв на випробування; контроль за використанням сперми перевіряємих і призначених для "замовних" парувань плідників на пунктах штучного осіменіння; відбір проб крові з працівниками імуногенетичних лабораторій та внесення відповідних коректив у форми первинного обліку.

3. Централізація автоматизованої обробки даних оцінки плідників за якістю потомства з поданням відомостей результатів випробування, ідентифікація і кодування первинної інформації, вичерпність та надійність записів.

4. Офіційне затвердження результатів оцінки бугаїв за якістю потомства, визначення їх племінної цінності та вирішення питань подальшого використання плідників чи нагромадження обсягів сперми.

5. Щорічне видання каталогів плідників для користування суб'єктами племінного тваринництва.

6. Надання суб'єктам племінного тваринництва сучасної інформації про наявність сперми плідників бажаної лінійної належності та племінної цінності, прогресивні технології вирощування, годівлі й утримання сільськогосподарських тварин.

• 7. Прийняття участі у підготовці та проведенні регіональних, обласних і республіканських виставок, виводок, ярмарків та аукціонів сільськогосподарських тварин.

На теперішньому етапі стану економіки України створення незалежної контролер-асистентської служби доцільно розділити на два етапи. Перший (перехідний): контролер-асистентська служба працює в основному на плідника — відбір і підбір міжгосподарського селекційного стада матерів нових поколінь тварин, реалізація планів “замовних” парувань, одержання ремонтних бугайців, їх вирощування, оцінка за показниками власної продуктивності, постановка на випробування, визначення племінної цінності та відбір бугайв-лідерів для подальшого використання; заключний (кінцевий) етап характеризується виконанням повного комплексу робіт, що передбачає офіційний облік продуктивності тварин. Така етапність обґрунтована обсягами фінансування та забезпеченням матеріально-технічною базою.

Контролер-асистентська служба повинна мати тісні стосунки з племпідприємствами і племоб'єднаннями України, інститутами Української академії наук, що розробляють стратегію і тактику селекційно-племінної роботи у молочному скотарстві.

1. Баранова И. Организация племенного дела в Дании // Молочное и мясное скотоводство.— N 12.— С. 22—24.

2. Єфіменко М., Бойко В. З історії контролю молочної продуктивності // Тваринництво України.— 1992.— N 11—12.— С. 19.

3. Попов И. С. Племенное скотоводство в Соединенных Штатах Америки // Тр. 1-го Всероссийского съезда по племенному делу в крестьянских хозяйствах.— М.: Книгосоюз, 1928.— С. 127—147.

4. Прудов А. И., Прохоренко П. Н. Племенная работа с голштинно-фризской породой в США // Сельское хозяйство за рубежом.— 1976.— N 11.— С. 43—49.

5. Симон Е. И. Контрольные союзы в молочном скотоводстве. Их история, организация и техника.— М.: Книгосоюз, 1926.— 92 с.

6. Стан організації контролю за молочною продуктивністю корів на Україні в умовах індивідуальних господарств та в період розвитку кооперації на селі в 1924—1931 рр.: Державний архів України.— Фонд 27.— Опис 12.

7. Хубулова Н. М. Основные тенденции развития скотоводства в США // Вест. с.-х. науки.— 1990.— N 3.— С. 144—147.

8. Юрмалат А. П. Контрольное и племенное дело в крестьянских хозяйствах // Тр. 1-го Всероссийского съезда по племенному делу в крестьянских хозяйствах.— М.: Книгосоюз, 1928.— С. 407—422.

9. Wisman W. M. G. Progeny a performance testing in the Netherlands // Bulletin of International Dairy Federation.— 1984.— N 183.— P. 103—116.

10. Smans V. Spoluprace zeměděl sých podnika s plemenářskou organizací // Ekon. Pol'nohospod.— 1976.— č. b. 15.— P. 264—267.

Інститут розведення і генетики тварин УААН

На основаниі изучения літературних історичних джерел з історії контролю молочної продуктивності корів молочних і молочно-мясних порід і аналізу реального стану племінних ресурсів України приведені основні принципи формування і діяльності контролер-асистентської служби в молочному скотарстві.